

Monimuotoiset perheet -verkoston lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 3 luvun 3 §:n muuttamisesta

Monimuotoiset perheet –verkosto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa.

Esityksen mukaan sairausvakuutuksen yksityisen hoidon ja tutkimuksen korvauksiin lisättäisiin oikeus korvaukseen hedelmöityshoidoista. Korvausoikeus olisi sairausperusteinen.

Monimuotoiset perheet –verkoston asiantuntijanäkemykset

Kela-korvausten palauttaminen hedelmöityshoitoihin on erittäin tärkeä ja kannatettava muutos nykytilaan. Se parantaa hoidon saatavuutta, oikea-aikaisuutta sekä tärkeää yhteistyötä julkisen ja yksityisen välillä hedelmöityshoidoissa. Korvausoikeuden tulisi kuitenkin kattaa kaikki perhetilanteet, joissa hedelmöityshoitoja tarvitaan, kuten itselliset naiset ja kohdulliset sekä nais- ja sateenkaariparit.

Sairausperusteinen rajausta sulkee niin kutsutuista sosiaalisista syistä tahattomasti lapsettomat korvauksen ulkopuolelle. Hoitojen tarve on monilla ensisijaisesti sosiaalinen: itsellisesti vanhemmiksi haluavilla naisilla ja kohdullisilla, naispareilla, sateenkaaripareilla sekä kumppanuusvanhemmilla, myös nais-mies-tapauksissa.

Raja sairausperustaiseen lapsettomuuteen ei kuitenkaan ole yksiselitteinen muissakaan tapauksissa. Monien gynekologisten sairauksien diagnooseissa on pitkiä viiveitä ja monen lapsettomuus jää selittämättömäksi ja ilman diagnoosia. Näissäkin tapauksissa tulisi saada Kela-korvaus yksityisen puolen hoidoista, joiden avulla lapsitoiveet saatetaan näissäkin tapauksissa saada toteutumaan.

Esityksen tavoitteena on purkaa perusterveydenhuollon hoitojonoja. Julkisissa hedelmöityshoidoissa jonoja kuitenkin on vain lajasoluhoidoissa, joista suurin osa annetaan itsellisille naisille ja naispareille. Sairausperustainen rajausta ei siis edistäisi tavoitteiden toteutumista.

Mikäli esitys rajataan niin, että korvauksen saa vain lääketieteellisistä eli sairaudesta johtuvista syistä, voi se aiheuttaa myös tarpeettomia tutkimuksia, kun mahdollisia sairauksia aletaan kartoittaa esimerkiksi naisparien tai selittämättömästi lapsettomien osalta.

Esitämme, että **sairausvakuutuslakiin lisättäisiin hedelmöittäminen yhdeksi korvausperusteeksi raskauden, synnytyksen ja sairauden lisäksi**, esimerkiksi seuraavasti:

“Mitä tässä laissa säädetään sairaanhoidon korvaamisesta, koskee soveltuvin osin myös vakuutetun oikeutta saada korvausta *hedelmöittämisestä*, raskauden ja synnytyksen aiheuttamista kustannuksista.”

Mikäli tämä ei ole mahdollista, toivomme valiokunnan edellyttävän hallitusta valmistelevaan lisäyksen mahdollisimman pian tai muilla tavoin varmistamaan korvauksen

saatavuuden myös sosiaalisista syistä hedelmöityshoitoja tarvitseville. Kelan tulkintojen sairausperusteisuudesta tulisi myös olla kohtuullisia näille hoitoja tarvitseville.

Itselliset naiset, kohdulliset ja lahjasoluja tarvitsevat nais- ja sateenkaariparit ulossulkeva sairausperusteinen rajausta olisi syrjivä ja epäkäytännöllinen, pahimmillaan jopa byrokratiaa lisäävä, eikä edistäisi suomalaisten lapsitoiveiden toteutumista. Näiden vanhempien lapsitoiveet ovat erittäin harkittuja ja hedelmöityshoidot usein tuloksekkaita. Hoidettavien määrä on viime vuosina kasvanut runsaasti ja nyt hoidettavia on näissä ryhmissä jo 1200 vuosittain.

Näkemyksemme mukaan tällainen rajausta myös haittaisi toimivaa yhteistyötä ja yhteistä hedelmöityshoitojen kehitystyötä yksityisen ja julkisen sektorin välillä.

Mikäli rajauksen syynä on budjetti, esitämme korvauksen madaltamista, jotta se voidaan laajentaa yhdenvertaisesti kaikille hoitoja tarvitseville ja niihin oikeutetuille.

Hedelmöityshoitojen korvaus parantaa hoidon saatavuutta ja oikea-aikaisuutta sekä vähentää painetta tarpeeseen nähden aliresursoituilta julkisen sektorin hedelmöityshoidoilta, jos se kohdistetaan myös lahjasoluhoidoihin, joiden jonossa on ennen kaikkea itsellisiä naisia ja naispareja. Korvaus on tärkeä, sillä yksityiset hoidot ovat kalliita, ja taloudellinen tuki voi mahdollistaa hoitojen aloituksen tai jatkamisen yksityisellä puolella, sekä helpottaa perheiden hedelmöityshoidoista syntyvää taloudellista taakkaa.

Korvaus helpottaa siirtymistä julkisista hoidoista yksityisiin, mikäli jonot tai kriteerit eivät mahdollista hoitoja julkisella puolella. Korvauksen avulla yksityisten palveluntarjoajien osaaminen ja resurssit ovat paremmin hedelmöityshoitoja tarvitsevien saatavilla ja julkisen palvelun tukena tarpeen mukaan. Koska yksityisten palveluntarjoajien kriteerit poikkeavat tällä hetkellä julkisista hoitokriteereistä, on erityisen tärkeää tarjota mahdollisuuksia valita yksityinen hoitotaho. Korvaus tukee näin lapsitoiveiden toteuttamista sekä syntyvyyttä. Panostukset hedelmöityshoidoihin maksavat itsensä yhteiskunnalle moninkertaisesti takaisin.

Verkosto pitää tärkeänä myös muutosten seuranta ja arviointia, esimerkiksi vaikutuksia julkisiin hoitojonoihin, erityisesti lahjasoluhoidojen pitkiin jonoihin, asiakaspolkujen sujuvuuteen sekä mahdollisia vaikutuksia yksityisten hoitojen hintoihin. Mikäli muutoksilla on epätoivottuja vaikutuksia, on havaintojen pohjalta välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin.

Lisätietoja

Emma Kolu, johtava asiantuntija
050 302 4948, emma.kolu@monimuotoisetperheet.fi

Monimuotoiset perheet –verkosto on kymmenen perhejärjestön yhteistyöverkosto, johon kuuluvat adoptioperheet, kahden kulttuurin perheet, lapsikuolema- ja leskiperheet, tahattomasti lapsettomat, perhehoitoliitto, sateenkaariperheet, monikkoperheet, uusperheet ja yhden vanhemman perheet. Edustamme yhteensä yli kolmasosaa suomalaisista perheistä.